

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 109. Bona haereticorum p[o]enitentium non relapsorum, sint ne
co[n]fiscata an co[n]fisca[n]da.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Qualiter poterunt haberi redditus ut inquisitoribus prouideatur.

sue excogitatos, non explicat. ceterum nos hunc modum & facilem & opportunum proponendum putauimus, ut inquisitores habeant sufficientes redditus, ex quibus incumbencia officio suo onera & minera obire possint. modus autem talis est; in singulis ecclesijs eius cinitatis vel diocesis ubi constituti sunt inquisitores multa solent ecclesiastica beneficia, tum simplicia, tum personalē residentiā requirentia, ueluti canonicatus, & similia reperiri: ex his cum vacauerint, unum vel plura, quae magis idonea, & sufficientia indicabuntur, desumentur, & auctoritate Pontificia inquisitoribus pro tempore existentibus, seu sacro officio assignabuntur cum omnibus fructibus & redditibus, & minutulis etiam seu quotidianis distributionibus. ut hinc sacri officij onera subleuentur, & eius ministri alantur.

Possent quoque super beneficijs eisdem aut etiā super redditibus Episcopatus, eadem auctoritate constitui pensiones annua, qua similiter eidem officio, & eius officialibus deseruirent. equidem hic modus prouidendi inquisitoribus multum mihi probatur, nec uidetur admodum difficilis, si quis meliores nouerit, eos proferat.

DE CONFISCATIONE bonorum haereticorum.

QUESTIO CIX.

Bona haereticorum poenitentium non relapsorum sintne confiscata, an confiscanda.

SUMMARIUM.

- 1 Haeretici poenitentes post sententiam perdant bona nisi ex gratia illis redantur a dominis temporalibus.
- 2 Domini temporales per censuram ecclesiasticā cogi debent ad exequendum confiscationem.
- 3 Poenitentibus ante sententiam & uita & bona relinquuntur.
- 4 Concordant his Archidiac. Ioann. Monachus, & Guido Fulcodius.

Enesima nona quaestio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor bona laicorum haereticorum, sed post poenitentium, & non relapsorum, debeant eorum dominis condonare, seu ipso facto sint praedictis confiscata?

Respondemus; quod nec sunt condemnanda, nec sunt confiscata; nam tales postquam poenitentes sunt, & relapsi non sunt, bona non perdunt. Tamen hic est diligenter considerandum, quod tales, uel poenitent ante sententiam diffinitiuam, qua traduntur sit impenitentes haeretici curiae saeculari, uel post, si post, cum eo facto, quod haeretici impenitentes traduntur per sententiam, bona sunt ipso iure confiscata, iuxta, c. Vergentis. extra de haeretico. ideo si post conuertantur & poeniteant, bona huiusmodi remanent apud dominos temporales, etiam si illi postmodum de misericordia ad poenitentiam admittantur: nisi de gratia uelint

Poenitentes post sententiam bona non recuperant, &c.

eis reddere. Et de his uidetur loqui c. Vergentis, ut dicit Archid. & Ioan. Monachus, in c. Accusatus. §. porro de haet. lib. 6. ubi dicitur sic: Vergentis. & infra.

2 In terris uero temporali nostrae iurisdictioni subiectis, bona haereticorum statuimus publicari, & in alijs idē praecipimus fieri, per patres & principes saeculares; quos ad id exequendum (si forte negligentes extiterint) per censuram ecclesiasticā appellatione remota compelli uolumus, & mandamus: nec ad eos bona eorum ulterius reuertantur, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegantibus haereticorum consortium, misereri aliquis uoluerit, ut temporalis saltem poena corripiat, quem spiritualis non corrigat disciplina, & cetera.

3 Si autem poenitent antequam per sententiam, ut impenitentes haeretici, tradantur brachio saeculari, sicut ex sola misericordia relinquunt eis uita, sic & bona: cum tales ad misericordiam abiurata haeresi admittantur, eorū bona non confiscantur.

4 Concordant omnibus his Archid. & Io. Monachus in c. Accusatus, in §. porro. de haeret. lib. 6. & praedictus dominus Guido Fulcodius q. ult. de illis 1 §. quas fecit ad inquisitores.

Et licet haec quaestio sit difficilis ad diffinendum: tamen quia directe non pertinet ad inquisitores, sed ad dominos temporales (quia per eos & non per inquisitores bona huiusmodi confiscantur) ideo breuiter terminetur.

COMMENT. CLVIII.

Ut hanc quaestionem & sequentes, in quibus agitur de confiscatione bonorum in hoc crimine facilius percipiantur, obseruandum est, quod olim initio constituta delegata inquisitioni, sententia super confiscatione bonorum in terris Ecclesiae per iudicem ecclesiasticum ferebatur: in alijs uero terris, per principes saeculares id fiebat, ut apertissime indicat textus in c. Vergentis. de haereticis. in hac uerba: In terris uero temporali nostrae iurisdictioni subiectis bona haereticorum statuimus publicari & in alijs idē praecipimus fieri, per Potestates, & Principes saeculares; quos ad id exequendum (si forte negligentes extiterint) per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelli uolumus & mandamus haec ibi.

At labentibus annis indistincte cautū est, ut sententia declaratoria super confiscatione bonorū, ubi que feratur per iudicē ecclesiasticū, qui de crimine iudicat: insuper et confiscationis ipsius executio, seu bonorū occupatio fit per iudicē Ecclesiasticum, uidelicet, per Episcopum, aut inquisitorē; et iudex saecularis non intronmittit se, nisi quatenus per iudicē ecclesiasticū fuerit requisitus. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. et c. cū secundū leges. §. si. de haeret. lib. 6. ibi. Confiscationis tamen huiusmodi executio, uel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per principes, aut alios dominos temporales, antequā per Episcopum loci, uel alia personam ecclesiasticam, quae super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata. h. c. 25. nu. 2. de quo paulo post agetur copiosus Emericus

Hodie...

mericus vero tum in hac, tum in sequenti questione secutus veterem dispositionem cap. vergentis sentit de confiscatione bonorum laicorum hereticorum non se intrinsece iudices ecclesiasticos, neque quoad sententiam ferendam si per illis, neque ad occupanda siue apprehendenda eadem bona, ita ut vel sibi, vel alij cui voluerint, ea applicent, sed id totum ad iudices seculares pertinere.

Ex tota vero hac questione, sequentes conclusiones non obscure colliguntur.

Prima est: Si heretici non sunt relapsi, aut impenitentes, bona sua non perdunt, nec sunt confiscata, nec condemnanda seu confiscata.

Secunda conclusio est: Si heretici penitens postquam per sententiam traditi sunt curia seculari, bona sua amittunt, & quamvis admittantur ad misericordiam, & penitentiam, ea non recuperant, nisi dominij temporales voluerint eis bona condonare.

Tertia conclusio est: Si heretici penitent antequam per sententiam curia seculari tradantur, tunc eorum bona non confiscantur.

Quarta & ultima conclusio est: Bona hereticorum laicorum ad dominos temporales pertinent.

Suo ordine declarabuntur a nobis singula huiusmodi conclusiones, si primis adduxerimus Doctores, qui de materia bonorum confiscatorum varijs locis disputant, cuius rei cognitio utilis est & necessaria, cum sepe videntur in iudicijs hac causa tractari.

De ea igitur agunt Ioannes Anania, Zabarella, Joanne And. Panormitanus, Marianus Socinus, Felinus, & alij, in c. vergentis. extra de here. Ioannes And. Archidiaconus, Francus, & alij, in c. accusatus. & in c. cum secundum leges. de heret. lib. 6. Zanchinus tract. de heret. capitu. 24. & 26. & ibidem Camillus Campegius, Repertorium inquisitorum verbo bona, verbo, confiscatio, & verbo, diuisio. Gondissalvus tracta. de heret. quest. 15. Carreus tract. de here. nu. 135. vers. Insuper & in hoc crimine. Syluester in summa verbo heresis. 2. q. 12. Alfonso Castros lib. 2. de iusta here. punit. cap. 5. & sequen. Simancas de catho. instit. tit. 9. Ioannes Royas in singularibus fidei. sing. 26. incipien. Bonorum publicatio. idem tract. de heret. par. 2. assert. 16. Locatus in opere iudiciali verbo, Bona hereticorum. Hieronymus Gigas tract. de crimine lese maiestatis, lib. 2. tit. de penis committentium crimen lese maiestatis quest. 1. & multis sequentibus. Antonius Gomezus tomo. 3. varia. resolut. c. 14. Julius Clarus in practica criminali quest. 78. & in s. heresis. ver. Item bona condemnatorum. Conradus Brunus lib. 5. de heret. c. 6. Lucerna inquisitorum verbo, Bona. Aegidius Bossius. tit. de hereticis. Couarruias lib. 2. varia. resolut. c. 9. Tabiësis in summa, verbo, Hereticus. §. 6. Rolandus a Valle consilio 8. incipien. Presuppósito pro veros, & consilio 75. incipien. In isto crimine heresis. lib. 3. Fraciscus Burzatus consilio 43. incipien. Hoc crimen heresis. lib. 1. Martinus de Garatis consilio quodam, incipien. In facto presupponitur. quod referatur in tomo 1. consiliorum criminalium, consilio 58. Guido Papæ decis. 76. incipien. Si in terra: & alij multi per hos relati, quos longum esset recensere.

His ita positi, singulas conclusiones explicemus,

A & quantum ad tres primas generaliter spectat, dicendum est, quod siue heretici peniteant, siue non, siue conuertantur antequam tradantur curia seculari, siue postquam traditi sunt, bona eorum ipso facto, seu ipso iure confiscata esse; quamvis enim tempore c. vergentis, ut ait ibi Panormitanus notab. 2. & Ioannes Monachus in c. cum secundum leges. de heret. lib. 6. bona hereticorum non essent ipso facto confiscata, sed venient confiscanda; hodie tamen ipso iure confiscata sunt per textum in dicto cap. cum secundum leges. de heret. libro 6. ubi scribitur ita: Bona hereticorum (qui grauius, horribilius, ac detestabilius quam prædicti delinquant) ipso iure de Fratrurn nostrorum consilio decernimus confiscata. hæc ibi.

Nec refert an multo, vel paruo tempore in heresi permãserit hereticus ad hoc, ut bona eius ipso iure sint confiscata, quoniam heresis pertinax, quæ vere & formaliter hereticum constituit, non est temporis diuturnitate estimanda, ut dixi supra par. 2. super c. Dubius. de heret. §. Nec obstat si dicatur, quare cum Emericus tñ in hac, tum in sequenti quest. dicit hereticorum penitentium bona confiscata non esse, sane intelligendus videtur de iure veteri iuxta c. Vergentis. extra de her. secus autem est, ut diximus de iure positiuo in c. cum secundum leges. de heret. lib. 6. ubi à die commissi criminis ipso iure sunt confiscata, ut notat communiter ibidẽ glossa & Doctores. ex his ergo constat eos etiam hereticos, qui non sunt relapsi et impenitentes, bona sua amittere. vnde pater veritas primæ conclusionis.

Secunda quoque assertio ex supradictis declaratur; nam si antequam hereticus tradatur curia seculari, bona sua amittit, multo magis eadem perdet, postquam traditus fuerit eidem curia.

Præterea in hac conclusione indicare videtur Emericus, eum qui semel traditus vel relictus est curia seculari, si peniteat, & conuertatur, recipi posse nisi sit relapsus. Ceterum quid de hoc articulo mihi sentiendum videatur, abunde dixi supra par. 2. super q. 11. §. Postquam traditus fuerat. & par. 3. super 10. modo processum fidei terminandi. §. Crederem de misericordia. quibus locis non esse recipiendum ostendi, quod si de facto tales reciperentur, & legitimo iudici videretur eis bona, quæ suæ fuerat, esse condonanda, id fieri posset, ut hic docet auctor.

Mihi autem in hoc casu nullo pacto videtur faciendæ talis bonorum condonatio, & quasi restitutio: quoniam is qui postquam traditus est curia seculari conuertitur, indignus omnino est tanta benignitate; nec videtur iustum, ut duo tam insignia, & ingratia privilegia vitæ scilicet, & condonationis bonorum, indignissimo, & perditissimo homini conferantur.

Quantum vero attinet ad textum in c. Vergentis. de here. quo vitur hic Emericus ad hanc suam opinionem stabilitam, is quidam optime probat posse inquisitores vel alios, ad quos pertinent bona hereticorum confiscata, illa hereticis penitentibus, & reuertentibus condonare, ut abunde explicuimus supra par. 2. super dicto capitu. Vergentis. §. Nec ad eos, ceterum ex eo textu nõ deducitur quod hic Emericus nititur psuadere, videlicet condonanda esse bona eis, qui traditi sunt curia seculari si conuertantur, nam

Bona hereticorum siue peniteant, siue non, confiscata sunt.

Heresis non consideratur ex temporis diuturnitate.

Qui semel traditus est curia seculari, si peniteat, an sit recipiendus.

Nõ sunt condonanda bona ei qui conuertitur postquam fuit traditus curia seculari.

Relat. supra pag. 98. Dominus temporalis cogit ad extirpationem bonorum. Penitentia ante sententiam non tollit damnationem. Penitentia ante sententiam non tollit damnationem. Penitentia ante sententiam non tollit damnationem.

nam nec iuri nec rationi id videtur consentaneum, A immo multa iura contrarium suadere videntur.

In quibus ca-
sibus possint
condonari bo-
na hereticis
poenitentibus.

Tertia similiter conclusio patet ex praedictis, nam etiam si poenitent, antequam tradantur curia seculari, bona sua amittunt, cum ipso iure confiscata sint. Verum tamen in casu huius assertionis benignum mihi videtur, & etiam observandum, ut in illis casibus, in quibus hereticis redempti bus poena perpetui carceris remittitur, in eisdem etiam ob eandem rationem confiscatio bonorum remittatur, seu bona eis condonentur; qui autem sint illi casus, dixi supra in hac 3. parte super q. 93.

Sed cum ex benignitate & misericordia hereticis redempti bus bona fuerint condonata, licita ea B verinet, & dominum bonorum, quod per delictum amiserant, protinus iudici legitimi condonantis auctoritate recuperant, non autem ex eo solum quod poenitent, ut voluerunt Zenzelinus & Guillelmus, quos refert & sequitur Geminianus in c. cum secundum leges. de haeret. lib. 6. in principio, num. 5. vers. Quarto, an intelligantur confiscata.

An hereticus antequam
condemnetur,
teneatur in conscien-
tia bona sua
offerre fisco.

Gravis tamen est difficultas, An hereticus non- dum a iudice condemnatus, nec ab aliquo accusatus, siue denunciatus, teneatur in foro conscientia bona sua omnia, quae eo ipso quod ille incidit in haeresim, amisit, offerre fisco, ita quod si non restituat, tandiu sit in peccato mortali, quamdiu bona quae C possidet, fisco non restituit.

In hac questione pugnant sunt insignium doctorum sententiae: nam ante condemnationem & denuntiationem, obligari hereticum ad restituenda omnia bona fisco, asseruerunt Panormitanus & Felinus in c. 1. extra de constit. idem Panormitanus in cap. dilecti. de arbitris. Antonius Gomezius tom. 3. variar. resolut. c. 2. nu. 5. vers. Item adde. & ut ceteros omitam, tenaciter eandem sententiam multo argumentorum pondere nititur persuadere Alfonso Castrius lib. 3. c. 10. de potestate legis poenalis, & lib. 2. c. 6. de iusta hereticorum poena. eandem profiterentur plerique alij per hos relati.

Non tenetur
iuxta verio-
re opinioe.

Ceterum contraria sententia verior semper & benignior & tutior doctissimis visa est, dum asserunt, neminem obligatum esse ad poenam in se ipsum exequendam; & nonnulli quoque in hac questione id hereticis verum esse nominatim tradunt. Contrarium ergo tuentur Conradus de contractib. quest. 7. conclusione 2. Angelus Clauasius in summa verbo poena, §. 3. Syluester in summa verbo haeresis 1. q. 8. vers. Pro his tamen notandum, idem verbo, asserimus, uterque Thomas 2. 2. quest. 62. art. 2. Adrianus quodlibet 6. art. 1. Franciscus Victoria in relectione de Indis. Sotus lib. 1. de iustitia & iure, quest. 6. art. 6. Simancas de carbo. instit. tit. 9. num. 157. & multis sequent. Gabriel lib. 4. sent. dist. 15. q. 4. & multis alij, quos refert Ferdinandus Vasquius lib. 1. de successuum progressu in praefatione, num. 98. vers. Simillimum est.

Neque ab hac sententia ullo pacto recedendum est. Primum, quia nemo cogendus est, ut se ipsum prodat in publicum, iuxta textum in cap. quis aliquando de poenit. dist. 1. quod si per aliquam legem, ut Alfonso putat, ante accusationem & denuntiationem hereticus, sua bona fisco restituere teneretur, iam

obligaretur ad se prodendum, & manifestandum, vix enim quisquam potest sua bona offerre fisco, praesertim si sit vel mediocriter dives, quin seipsum simul infamet, & prodatur: quod quam sit durum nemo non videt.

Rursus iniquum est, intolerabilem obligationem inducere, & ad homines obligare, quod durissimum videatur posse adimplere. neque enim gravia & importabilia sunt imponenda, Matth. c. 23. hoc autem aperitissimum sequeretur, si ad restitutionem huiusmodi occultos hereticos obligaremur.

Praeterea, ut optime scripsit Isidorus & refertur in c. erit autem. dist. 4. leges quibus obligantur subditi ad parendum illis, possibiles esse debent, & subditorum moribus congruentes: neminem autem futurum credo nisi Alfonso, qui facile dicat, legem obligantem in foro conscientia ad poenam omnium bonorum in se ipsum exequendam, possibilem esse, & subditorum moribus congruentem.

Ad haec nusquam Alfonso & aliorum contraria opinio est consuetudine recepta, neque (ut credo) quisquam theologus unquam huiusmodi occulto hereticos obligavit ad hanc restitutionem faciendam, & gravissimum plane est, & valde acerbam talem persuadere obligationem.

Postremo rationi naturali aduersatur, ut id est affor & reus, & ut in se ipsum sententiam quis dicat, & quod fieri, si reus in conscientia obligaretur ad restituendum omnia bona sua fisco. plurime aliae in hanc sententiam rationes afferri potuissent, quas gratia brevitatis omitto.

Argumenta vero quibus Alfonso nititur persuadere sententiam suam, libenter diluissim, nisi Iacobus Simancas de cath. instit. tit. 9. nu. 157. & multis sequentibus abunde eis satisfecisset. Rursus, propterea libentius eo onere me libero, quoniam quidquid Alfonso dicat, ab hac postrema sententia nullo pacto est recedendum.

Et praefata sententia, qua sequimur, tunc potissimum vera est, quando hereticus omnino occultus, seu vere mentalis, qui sola cogitatione haeresim animo retinet, nec ullis signis exterioribus eam profert: hunc enim poena exterioris & leges contra haereticos latae non comprehendunt in foro exteriori.

Idem sententias in eo, qui haeresim per signa manifestavit, nemo tamen audiuit: hunc diximus occultum per accidens: quamvis enim talis sit excommunicatus, non tamen tenebitur in conscientia bona sua fisco restituere.

Hoc ipsum asserendum est de heretico emendato, qui licet haereses tenuerit, fraternaliter admonitus resipuit: hic enim ante condemnationem non obligatur in conscientia ad restituenda bona quae possidet si fisco: in his enim omnibus locis habet superiores rationes.

Maior tamen dubitatio est: An hereticus negans in iudicio veritatem, quae fateri debebat, quia verbi gratia, erat semiplena probatio contra ipsum, et propterea fuit a poena liberatus, obligetur in conscientia ad solvendam poenam absque iudicis sententia, non patitur mea brevitas ut eam explicem, videndi interim Dominicus Sotus lib. 1. de iust. & iure q. 6. artic. 6. & lib. 4. q. 6. art. 4. dixi copiose apud Beatum Thomam 2. 2. q. 11. art. 3.

Sed

Sed accedamus iam ad quartam & vltima cōclu-
sionē, circa quam occurrit grauissima controuersia
de occupandis apprehendendis, seu adiudicandis,
vel applicandis bonis confiscatis hereticorū. cuius
rei cognitio cum nō modo scitu iocunda sit, verum
etiam vtilis & necessaria, ad dirimendas lites &
controuersias saepe incidentes, ideo breuiter & di-
lucide quantum in me fuerit, eam declarabo.

Ac primum quidem de iure ciuili de cōfiscatio-
ne bonorum hereticorum in l. Manichæos C. de hæ-
reticis ita scriptum est: Quos bonorum etiam om-
nium publicatione persequimur. hætenus ibi: An
autem hæc confiscatio de iure ciuili fieret ipso iu-
re, an vero per sententiam, tradit Philippus Pro-
bus in c. cum secundum leges. de hæret. lib. 6. in ad-
ditionibus ad Ioannem Monachum.

Ceterum in his bonis, quæ propter hæresim pu-
blicabatur, nō succedebat fiscus, si filij ipsorummet
hereticorū catholici erarent, vt in prædicta l. Ma-
nichæos, constitutum erat his verbis: Sed nec filios
hæredes eis existerent, aut adire permittimus, nisi à
paterna prauitate discesserint: hæc ibi, idem scriptum
est in l. cognouimus. C. de hæret. vbi amplius expli-
catur, quibus applicanda sint bona hereticorum
confiscata si filij catholici non adsint: nam liberis
orthodoxis non existentibus, ad agnatos vel co-
gnatos hereticorum, orthodoxos tamen & catho-
licos, bona hereticorum peruenire decernuntur:
quod si nec agnatio nec cognatio recta inueniatur,
tum res, & bona confiscata fisco principis secularis
vindicanur, seu applicantur.

Paulo post in Authent. vt cum de appell. cognos.
§. Si quis de prædictis. hæc succedende ratio præ-
scripta fuit, cum contingeret patres esse catholi-
cos, filios autem hereticos; quoniam catholicis pa-
rentibus non succedunt filij nec alij propinqui hære-
tici: nā Ecclesia ei succedit, si clericus sit; si vero lai-
cus, succedit fiscus: hæc in iuris dispositio breuiter re-
fertur in Authent. Idē est de Nestorianis. C. de hæret.

Multis vero postea sæculis Federicus Impera-
tor ad annos Domini MCCX. lege lata, cuius
initium est, Catharos. de confiscatione bonorum hæ-
reticorum, ita constituit. Et omnes hereticos vtri-
usque sexus quocumque nomine censeantur, per-
petua damnamus infamia, diffidamus atque ban-
nimus, censentes vt bona talium confiscentur, nec
ad hoc ulterius reuertantur; ita quod filij eorum
ad successione peruenire non possint, cum lon-
ge sit grauius eternam, quam temporalem offen-
dere maiestatem. hætenus ibi. Hæc lex inter litte-
ras Apostolicas impressa est in fine huius operis,
cuius etiam fragmentum refertur in Authent. Ga-
zaros. C. de hæret. Atque hæc de iure ciuili circa
hæc bona statuta fuisse scimus.

Nunc quid à iure canonico & Papalibus cōstitu-
tionibus sancitum sit, doceamus. Sed primum præ-
sandum est, quod cum hæresis crimen mere sit ecclesia-
sticū, vt Inquisitionis. §. prohibemus. de heretic.
lib. 6. & ratione criminis ecclesiastici quilibet laici
& secularis, ecclesiasticorū iudicij legib. & iurisdic-
tioni subijciantur. c. licet. de foro comper. vbi id no-
ta: glossa in verbo, vacante impetio. & communi-
ter doctores, & Oldradus cōsil. 86. incip. Quaritur

A an Ecclesia. inde omnino consequitur, vt leges ec-
clesiastica circa hoc crimen, & circa ea, quæ ad
eius punitionem spectant, disponentes, prauale-
re debeant & vbiq; serua. Quare cum confiscatio
bonorum vna sit ex panis aduersus hereticos la-
ris, illud profectio de ea tenendum erit, quod à le-
gibus & constitutionibus ecclesiasticis Papalibus
fuerit constitutum, quibus obtemperandum erit à
quibuscunq; cupientibus ac re vera volentibus
sacro sancta Romanæ Ecclesiæ obedire.

De bonis ergo hereticorum confiscatis, ac de eo-
rum diuisione, & applicatione per leges ecclesia-
sticas & constitutiones Papales diuersis tempori-
bus, per diuersos summos Romanos Pontifices se-
quentia potissimum reperio constituta.

Primum dominus Innocentius Papa III. anno
Domini MCXCIX. siue MCC. Pontificatus sui
anno secundo, apud Lateranū octauo Kalend. Apri-
lis, constituit, vt bona hereticorum confiscarentur,
sicut per leges ciuiles iam fuerat constitutum, & in
terris Ecclesiæ applicarentur fisco Ecclesiæ, in ter-
ris vero Imperij fisco iudicij secularis; idque ob-
seruari præcepit etiam si heretici filios haberent
catholicos, qui non succedunt in bonis paternis,
quemadmodū de iure ciuili succedebant, sicut pau-
lo antea demonstratum est. Atque hoc constituit Inno-
centius in epistola quadā Decretali incip. Vergetis
in lenum. directā clero, consulis, & populo
Viterbien. & habetur in eius Regesto lib. 2. ex qua
desumitur fragmentū relatū in c. Vergetis. extra
de heret. quod Emericus recitat in hac quæstio.

Eadem bonorum confiscatio paucis postea an-
nis, videlicet, anno Domini MCCXV. decreta fuit
Concilio Lateranen. sub Innocentio III. c. 3. & re-
fertur in cap. excommunicamus. el. 1. §. Damnati
vero. extra de heret. constituta tantum differentia
inter bona hereticorum laicorum, & clericorum,
de qua ibi scriptum est his verbis: Ita quod bona
huiusmodi damnatorum, si laici fuerint, confi-
scentur: si vero clerici, applicentur ecclesiis a qui-
bus stipendia receperunt. hæc ibi.

Inde dominus Innocentius Papa Quartus, anno
Domini MCCLII. Pontificatus sui anno nono, apud
Perusium Idibus Maij, per constitutionem, cuius
initium est: Ad exiurpanda. bona hereticorum con-
fiscata in tres partes diuidi iussit, & applicari eo
modo, quo ibidem continetur in hæc verba: Teneat
tur insuper Potestas seu rector omnia bona hereti-
corum, quæ per dictos officiales fuerint occupa-
ta seu inuenta, & condensationes pro his exactas di-
uidere tali modo: ut una pars deueniat in cōmune
ciuitatis vel loci: Secunda in fauorem & expedi-
tionem officij detur officialibus, qui tunc negotia
ipsa peregerint: Tertia ponatur in aliquo tuto lo-
co secundum q. dictis die cæsano & inquisitoribus
videbitur referuanda & exponenda per consiliū
eiusdem in fauorem fidei, & ad hereticos extir-
pandos, non obstante huiusmodi diuisioni statu-
to aliquo condito aut condendo. hætenus ibi.

Postea vero Alexander Papa III. qui Inno-
centio III. proxime successit in Pontificatu, anno Domi-
ni MCCLIX. Pontificatus sui anno quinto, secun-
do Kalend. Decemb. apud Anagninam per constitu-
tionem

Leges Ponti-
ficæ quid di-
sponat de bo-
nis heretico-
rum confisca-
tis.
Innocentij iij.
constitutio
anno 1199-
siue 1200.
Innocentij
iiii. constitu-
tio anno
1252.
Constitutio
Alexand. iij.
anno 1219.

tionem similiter incipit. Ad extirpanda. similem fecit diuisionem bonorum confiscatorum propter heresim, quæ cum Innocentiana constitutione & diuisione omnino conuenit.

**Alia Alexan-
dri III. con-
stitutio an-
no. 1269.**
Idem Alexander III. anno Domini MCCLX. Pontificatus sui anno 6. octauo Kalend. Octobris, Genue per extrauagantem incipit. Discretionem uestram cõcessit Inquisitorib. in Romana prouincia & administratione Beati Francisci, ut bona hereticorum, & aliorum de quibus ibi, uenderent, & primum ad opus Romane Ecclesie conseruarent, in hæc uerba: Discretionem uestram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, uendendi ac distribuendi libere bona hereticorum, eorumque fautorum credentium, receptatorum, & defensorum publicata iam seu confiscata, & in posterum publicanda, & confiscanda, prout commissio uobis fidei negotio expedire uideritis, ita quod eorum pretium ad opus Romane Ecclesie conseruetur, necnon & contradictores super hoc per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita compescendi, plenam & liberam concedimus auctoritate presentium facultatem. hæc ibi.

**Clementis
III. constitutio
an. 1265.**
Ad hæc Clemens Papa III. qui proxime successit Alexandro III. eandem illam trimembram diuisionem fecit, anno Domini MCCLXV. apud Perusiu Pontificatus sui anno primo, tertia nonas Nouemb. per constitutionem incipien. Ad extirpanda. in ea tamen constitutione explicatius bona hæc declaratur, habet autem ita: Teneatur insuper Potestas, Capitaneus, Consul, seu quicunq; alius Rector, omnia bona hereticorum, & receptatorum eorum, quæ per dictos officiales fuerunt occupata, seu inuenta, & condemnata iones pro his exactas: necnon & lignamina, lapides & regulas domorum & turrium, quæ occasione hæresis destruentur: & bona tam mobilia, quam immobilia, quæ eadem occasione confiscabuntur, diuidere tali modo: Vna pars, &c.

**Constitutio
Bonifacii octaui
anno
1295.**
Iam Bonifacius Octauus ad annos Domini MCCXCV. parum plus, per constitutionem suam relata in c. Cui secundum leges. de heret. lib. 6. similiter declarauit atq; constituit, ut bona hereticorum ipso iure essent confiscata: reuocata tamen ne apprehenderetur, seu occuparentur per dominos temporales, antequam per indices legitimos ecclesiasticos super crimine hæresis esset pronuntiatum: eius constitutionis uerba ita habent: Bona hereticorum, (qui grauius, horribilius, ac detestabilius, quam predicti delinquant) ipso iure de Fratrum nostrorum consilio decernimus confiscata. Confiscationis tamen huiusmodi executio, uel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per principes, aut alios dominos temporales (iuxta Gregorij Papæ prædecessoris nostri declarationem) antequam per Episcopum loci, uel aliam personam ecclesiasticam, quæ super hoc habet potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata. hæc ibi.

**Constitutio
Benedicti XI.
anno 1303.**
Benedictus XI. extrauaganti quadam incipiente: Ex eo. relata tit. de heret. inter communes, directa Inquisitoribus heretica prauitatis in Lombardia, anno Domini MCCCIII. sexto nonas Martij Pontificatus sui anno primo apud Lateranum, ut apparet ex originali, quod uidimus in Inquisitione Bononiæ.

Ast, constituit, ne Episcopi poscerent partem partis deputatam officio Inquisitionis de bonis confiscatis, ne rationem exigerent ab Inquisitoribus, sed eam redderent Inquisitores camera Apostolica, aut alij prout in dista extrauaganti continetur in hæc uerba: Rationem autem eidem diceciani procuratuum obuientium ex Inquisitionis officio à uobis, non obstante aliqua constitutione, consuetudine, uel mandato contrarijs non exposcant. Sed eam Camera nostræ uel alij, cui nos uel successores nostri Romani Pontifices mandauimus reddendam, reddatis: quæ generaliter obseruari iubemus, hæc ibi.

B Sed ex his uerbis iudicio nostro non potest certo colligi, bona hereticorum confiscata, applicata, siue applicanda esse Camera Apostolica, sed hoc solum, uidelicet, Inquisitores non teneri ad reddendam rationem Ordinarijs, siue Episcopis, qualiter scilicet expendant illam partem bonorum confiscatorum, quæ sancto officio applicatur, sed solum eam rationem reddendam esse Camera siue Præfetto Camera Apostolica, aut illi, cui id Romani Pontifices commiserint. quod rationi est consentaneum: nam cum Inquisitor sit delegatus Papæ, & ob id in causa delegata Ordinario minime sit inferior, cap. sane lo. 2. extra de offic. iud. deleg. non est aequum eum obligari ad reddendam rationem dicecansano de ea parte bonorum confiscatorum, quæ officio Inquisitionis applicatur.

C Post Benedictum Undecimum Clemens V. circa annos Domini MCCCVI. in Concilio Vienensi (& re fertur in Clemen. 2. de heret.) reuocauit in bona Ecclesiarum ob delictum Clericorum confiscarentur in hæc uerba: Nec scienter attentent Ecclesiarum bona ob clericorum delictum prædicti occasione officij fisco etiam Ecclesie applicare. hæc ibi.

D Hæc sunt magis præcipua & insignia decretata Præficia siue ecclesiastica, quam Imperatoria, siue ciuilia, de bonis hereticorum confiscatis, & eorum diuisione & applicatione loquentia, ex quibus redditur difficilis hæc controversia de diuidendis, seu applicandis bona hereticorum confiscatis, aut confiscandis: & cum multorum insignium uirorum ingenia in ea declaranda, elaborauerint, nondum tamen constituit, quid inuolabiliter tenendum esse uideatur.

E Emericus ergo, ut initio huius commentarij diximus, tum in hac, tum etiam in questione sequenti simpliciter affirmat, bona laicorum hereticorum confiscata ad seculares principes & dominos temporales pertinere. ad quam sententiam stabilendam ubique uirtur decisione cap. Vergentis. extra de heret.

E Rolandus à Valle in præcitato consilio 8. lib. 3. postquam commemorauit multorum de hac re opinionones, ita sentire uidetur: bona hereticorum secularium confiscata ad dominum temporalem spectant, per textum in cap. Vergentis. & in cap. excommunicamus el. 1. S. Dammati. extra de heret. & in cap. cum secundum leges. de heret. lib. 6. nisi certa constitutiones Papales extarent in contrarium, per quas aliter disponderetur: nam tunc ita applicanda forent sicut per tales constitutiones caueretur. additque considerandum esse diligenter, an tales consti-

Constitutiones sint certa & legitime publicare, & an restringantur ad aliqua loca particularia, vel extendantur ad quascunq; prouincias: si enim hec non reperiantur in talibus constitutionibus, tunc bona laicorum hereticorum confiscata, domini temporalis sisco sunt applicanda iuxta dispositionem iuris in dicto cap. *Pergentis. extra*, de heret.

Illud item adiungit Rolandus, constitutiones has nunquam vsu fuisse receptas, & ob id nequam fore obseruandas. atque hoc in summa sentit Rolandus.

Bursatus vero in prædicto consil. 43. nu. 43. vers. Quare cum ex supradictis. hanc cōtrouersiam ita cōcludit: ubi adsunt decreta in specie cōcessa alicui civitati circa dicta bona disponētia, illa sunt omnino & inuolābiliter obseruanda, omīssa omni alia iuris & constitutionum dispositione: quod si nulla talia decreta particularia reperiantur, tunc particularis loci consuetudo attendenda est, & iuxta eā bona confiscata sunt applicanda vel diuidenda. Sin autem nulla vel priuata decreta, vel consuetudo extēat, tūc in terris Ecclesie Romanæ subiectis, dimidia bonorum confiscatorum Curie Romanæ, altera vero officio Inquisitionis applicanda est: in alijs autē terris imperij respectu, Italię obseruanda est constitutio Innocentij Quarti, Alexandri Quarti, & Clementis Quarti de triplici bonorum diuisione, quam paulo: antea tradidimus, quoniā illę constitutiones ad terras Italia tantum fuerūt transmissę: Sed in locis extra Italiam, in quibus nec decreta particularia, nec consuetudines locales habentur, ius commune est seruandum, sicut à Rolando à Valle in dicto consil. 8. lib. 3. scriptum est. Et hec est Bursati sententia.

Ego vero, vt breuiter meā sententiā perferam, primum omnium libenter subscribo horum virorum doctorum opinioni, quatenus dicunt constitutionibus Papalibus esse deferendum, si tales tamen constitutiones certę & legitime reperiantur. ceterum non probo quod Rolandus à Valle in dicto consil. 8. lib. 3. nu. 34. ait, non esse faciendum fundamentum in dictis constitutionibus & extrauagantibus cum non appareant; nam præterquam quod frequēter à doctoribus citantur in dicto cap. cum secundum leges. de heret. lib. 6. eas viderunt Reuerendissimi domini Cardinales Inquisitores generales in vniuersa republica Christiana, vidimus & nos authenticas & originales plumbeas, eorundemque do minorum iussu in fine huius operis imprimendas curauimus: quamquam ergo non viderit Rolandus, non tamen decuit ita audacter eas in dubium reuocare. quare quantum ad hanc partem attinet, cessat nunc prorsus hec controuersia de viribus seu valore & robore earum: & qui modo de illis dubitaret, de qualibet etiam certa alia re imprudenter, ne dicam impudenter, dubitare posset.

Ab hæc minime probat Rolandus has constitutiones nunquam fuisse vsu receptas, & qua facilitate teleuiter id dixit, seu verius effutiuit, eadem facilitate refellitur. certe ergo hoc scio iussisse Romanos Pontifices diligenter vt obseruarentur, & frequēter obseruatas fuisse credimus à catholicis populis à presentia Pape non longe distantibus.

A Præterea non arbitror audiendū aut recipiendū id, quod in prædicto consil. 43. lib. 1. nu. 52. & seq. Bursatus affirmat, videlicet, prædictas Innocentij Quarti, & Clementis Quarti, constitutiones, in quibus de triplici illa bonorū diuisione agitur, locum tantum habere, aut obseruandas esse in Italia, cum ad Inquisitores Italię solū transmissę fuerint. hoc enim, si verum esset, facile possent infinitę prope Leges & Canones restringi vel ad certas prouincias, vel ad certas dioceses, & priuatas ciuitates, cū sæpe legū & canonū conditores leges & constitutiones condentes vni vel presidi, vel iudici, vel prefecto, vel primati, vel Patriarchę, vel

Bursati dictū perpenditur.

B Episcopo, vel Collegio, vel vniuersitati rescribant, vt notissimū est legēti titulos, siue inscriptiones legum, præsertim Codicis, & Canonum, præsertim in Decretalibus Romanorum Pontificum Epistolis.

Nec obstat si dicatur illa in corpus iuris esse relata, ac propterea ad omnes extēdi et applicari: secus autem de nostris extrauagantibus, quę nō sunt in corpore iuris clausę, quoniam responderetur nihil hoc impedire quo minus omnes obligent, cum nominatim & expresse cōstitutum sit, omnes constitutiones & extrauagantes contra hereticā prauitatē editas, etiā si in corpore iuris nō contineantur, obseruandas esse c. vlti. §. vlti. de heret. lib. 6. c. em.

C x. §. vlti. de heret. ad quod est textus valde notandus in l. Arriani. §. cūctis quoq; legib. C. de heret. Iam si verum esset quod Bursatus scribit, facile multa inquisitorum priuilegia fauore fidei cōcessa ruerent, aut in dubiū reuocarentur, cum interdum inquisitorib. ordinis Fratrum Predicatorum, interdum inquisitoribus ordinis Fratrum Minorum cōcedantur; quę profecto non respiciunt tantum inquisitores eius ordinis, sed cum in fauorem fidei concedantur, omnibus penitus inquisitoribus competunt, cuiuscunq; ordinis aut gradus existant.

D Quod recte annotauit Nicolaus Eymericus supra par. 2. qui postquam retulisset varias illas litteras & extrauagantes Apostolicas pro officio sanctę Inquisitionis, dixit, omnia singula Apostolica priuilegia, quę in prædictis litteris Apostolicis inquisitoribus Aragonię conceduntur, haberi etiam & generaliter concedi per alias litteras omnibus & singulis quibuscunq; inquisitoribus.

Ad hæc, multa sunt capita & decreta in his extrauagantibus Innocentij Quarti, & Clementis Quarti, (vt de his nūc cum Bursato agam) quę si quis dicat in Italia solum fore obseruanda, ridiculum proculdubio se præbebit, qualia illa sunt de capiendis & custodiendis hereticis, aut deducendis, sicut inquisitorib. visum fuerit; de puniendis eisdem relictis curie seculari per seculares magistratus, & alia similia, quę quis audeat dicere extra Italiā nō esse obseruanda, propterea quod solum ad Italię inquisitores ille extrauagantes fuerint destinatę?

Propterea vero Romani tunc Pontifices ad inquisitores Italię rescripta illa transmiserunt, quoniam eo tempore in Italia frequentes erant inquisitores contra instantes hereses Patarenorum, Catharorum, Leonistarum, & aliorum hereticorum, qui maxime Italię partes infestabant, sopitis iam & extinctis aliquantulum heresibus Valden-

Extrauagantes de hæc et c. loquētes, an vbiq; lexuari debeat.

Cur Romani Pontifices multas extrauagantes direxerint Inquisitoribus Italiae.

sum sine Pauperum de Lugduno, quas paulo antea sedes Apostolica per multorum insignium viro- rum, & praesertim Beati Domini praedicationem in Gallia Narbonensi represserat, ut constat ex his quae cum Eymérico diximus supra parte 2. quæst. 13. & alibi multis locis, quamobrem quæ tunc ad eos Inquisitores rescribentes statuebant, ab alijs quoque aliarum prouinciarum Inquisitoribus, si affuissent, obseruari volebant pijs & prudentes Romani Pontifices: & ad Italiae Inquisitores ideo tunc ea relata fuerunt, quia illi ea prouisione & constitutionibus maxime indigebant: quod si alibi eadem contingerent, idem ius ibi seruandum esset, ut in casu valde simili recte scripsit Accursius in authen. Cassa & irrita. in verbo, Per totam Italia. C. de sacrosan. Eccl.

Quod p. P. officias extra uagantes sanctum est de bonis hereticorum confiscati, ubique seruandum est.

Quare ut ad institutum reuertar, in locis etiam extra Italiam, in quibus per particularia seu priuata Pontificum decreta nihil constitutum extat de diuisione seu applicatione bonorum confiscatorum, quod ab Innocentio Quarto, Alexandro Quarto, & Clemente Quarto, de triplici diuisione fuerat ordinatum, obseruandum crederem, & custodiendum tamquam legem ubique loquentem, & quoslibet, quibus competere potest obligantem.

Itaque omissa dispositione iuris antiqui, in c. Ver gentis. extra, de heret. dominus temporalis si in fauorem Sancti officij actu præstet ea, aut alia equipollentia, aut maiora, aut similia illa, quæ per di- ffas constitutiones postulantur, tertiam bonorum confiscatorum partem habere poterit, aut etiam plus, si ita Papa concesserit, aut sciens permiserit.

Hinc consequitur recte in Hispania, bona dānatorū de heresi applicari fisco regio, ut testatur Couarruuias lib. 2. variar. resolut. ca. 9. nu. 12. & iuste posse applicari affirmat auctor repertorij Inquisitorum, in verbo, Diuisio bonorum. circa finem, quoniam Rex noster Catholicus non modo curam habet constituendi pratorium siue sapientissimum Senatū, qui in regia curia omnes causas potius Hispaniæ ad huius criminis punitionem pertinentes tractat, cui præst vni ex magnis Hispania præsulibus, verum etiā Inquisitorib. hereticae prauitatis, quos præsul ille auctoritate Pontificia constituit, ac mittit per totam Hispaniā ad extirpandam hereticae prauitatis labē, abunde subministrat expensas, & quæcunque necessaria, quæ si care- ri domini temporales abunde & sufficenter Inquisitoribus & eorum ministris præstarent, iustum quidem esset, ut de bonis confiscatis participarent.

Cum autē in multis locis domini temporales nō præstent Inquisitorib. illas impensas, nec actu, sub- eant illa onera & labores, aut alia his similia, quæ Innocentius Quartus, & Alexād. Quartus, & Cle- mens Quartus, præstari iusserunt, equidē nō video quo iure, quare ratione aut causa possint habere tertiam illam bonorū confiscatorum partem, illis per eas constitutiones assignatā: neque enim ob aliam cau- sam cōcessa eis fuisse videtur, nisi quia labores illos & onera subibant: quæ cum hodie regulariter non præstent, postquam onus non sustinent, commodum reportare non debent, quod & ratio naturalis & equitas postulat. c. qui sentit. de regul. iuris. lib. 6.

Domini tem- porales non p. allates In- quisitoribus necessaria, an debeant parti cipare de bonis cō- nificatis.

l. secundum naturam. ff. de regul. iuris.

Quia vero si domini temporales bona hereticorū confiscata occuparent, facile posset contingere, ut idē non prouiderent abunde Inquisitorib. & eorū ministris in omnibus necessarijs ad promotionem Sancti officij, unde res fidei nō mediocriter laedi pos- sent, proinde illud semper verissimum esse putari, quod Ludouicus Bologninus grauis Iuristāus & multæ eruditionis consuluit, ut refert Tabiētis in Summa. verbo, heret. §. 6. videlicet, omnia bona cō- fiscata applicari debere ad promotionē & utilita- tem Sancti officij, sicut in Hispania data esse testat- tur Simācas de catho. infli. tit. 9. de bonis heretico- rum. nu. 132. quamuis aliud scripserit Couarruuias lib. 2. variar. resolut. c. 9. nu. 12. ut paulo antea diximus, quod propterea omnino seruandum foret, quoniā hodie ut in Clemēt. 1. de heret. constitutum fuit Inquisitores proprios habent carceres, fami- liam propriā, & proprios notarios & ministros, quibus maiori ex parte domini temporales nec ali- quomodo salariū præbere solent. immo vero quā- doque rogati nolunt quidquam persolvere: qui- nimmo si Inquisitor domini secularis satellites aut apparitores, aut milites interdum perat proneg- tūs fidei exequendis, res capiēdis, aut deducendis, id ea gēs non aliter exequi vult, nisi ab Inquisito- re satisfactionē & pretiū impensæ seruitij accipiat.

Quod si quis consuetudinē mihi obijciat circa huiusmodi bona occupada siue apprehendenda, res- spōdebo nō facile putare me talem consuetudinem seruandam esse: nisi fuerit rationalis & legitime præscripta, cap. fina. extra, de consuetu. & nisi fue- rit conformis iuribus & Papalibus constitutioni- bus, quoniam sæpe domini temporales de facto ea faciunt atque inuadunt, quæ de iure licite facere nō possunt, & contra imbelles Inquisitores nō dif- ficulter obtinet quod in suis dominis acteris cupiunt & de facto possunt. quare nisi cōsuetudo buerit qualitates, quas proximo dixi, suspecta merito & illicita haberi poterit, nec erit seruāda.

Et quamquam sentiam omnia hæc bona cōfiscata assignada esse sanctæ Inquisitionis officio: ex cau- sa tamen quandoq; aliter possunt impēdi & appli- cari ad alios pios vsus, sicut ad impensas belli contra infideles, aut ad alias similes, & Reipublica Christiana vtiles, quemadmodum tempore Catho- licorum Regum Hispaniæ, Ferdinandi, & Isabel- le, magna pars bonorum ob haresim confiscatorū applicata fuit bello, quod aduersus Sarracenos Gra- natenenses gerebatur, ut testatur auctor Repertorij inquisitorum in verbo, Diuisio bonorum. Et hoc modo accipi posset extrauagans illa Alexandri Quarti, quæ incipit: Discretionem uestra. cuius se- ruiem paulo antea retulimus, per quam iubet Pa- pa Inquisitoribus Romana prouincia & admini- strationis beati Francisci, ut bona hereticorū ren- dant, & pretium conseruent ad opus seu fabricam Romana Ecclesiæ, cessante vero rursus ea causa, officio inquisitionis sunt integre applicanda.

Quid autem iudicem de opinione illorū, qui di- cunt dimidiam partem bonorum confiscatorum at- tribuendam Cameræ Apostolicæ, & alteram dimi- diam officio Inquisitionis, alibi explicauimus, inter- uideo

videt Tabiensem in summa, verbo, hereticus. §. 6. Carpegium apud Zachinum c. 26. & Bursarum in dicto consi. 43. nu. 55. vers. Et quod hodie.

Neq; his qua haftenus diximus, obstat si dicatur, no spectare ad Romanum Pontificem in terris sibi temporaliter non subiectis, disponere de rebus aut bonis hereticorum laicorum, sed id totum ad dominos temporales pertinere; quoniam respondetur hoc falsum esse, ne dicam impium, & blasphemum; na vt supra dicebamus, iudicare de hereticis & pertinentibus ad eos, ad Ecclesiam spectat, cum sit haeresis crimen mere ecclesiasticum; quod autem bona eorum publicentur, inter panas hereticorum numeratur: de hoc ergo standum est Pontificum & Ecclesiae legibus.

Rursus occupatio bonorum accessorium est ad sententiam damnationis hereticorum, quod est principale, vt scribit Geminianus in cap. cum secundum leges, de here. lib. 6. accessorium autem iuxta naturam principalis iudicatur, c. accessorium, de regul. iur. lib. 6. cuiusque hoc crimen sit mere ecclesiasticum, cap. vt Inquisitionis §. prohibemus, de heret. lib. 6. vbi prohibetur iudicibus secularibus, ne de eo quoquo modo cognoscant, inde fit, nec de bonis hereticorum cognoscere debeant, aut illa occupare possint, sed id totum ad iudicium Ecclesiae spectat, nec quicquam amplius de illis disponere poterunt, quam per ecclesiam eis fuerit concessum.

Ad haec ex serie Pontificiarum constitutionum, quas supra retulimus, satis constat Romanos Pontifices de bonis hereticorum semper libere disposuisse, quod vtiq; non fecissent, nisi talem haberent potestatem.

Præterea Romanus Pontifex ratione latissimæ suæ iurisdictionis & potestatis, non solum potest coercere quoslibet laicos inferioris ordinis peccatores sed etiam Principes, quos potest dignitatibus suis priuare, cap. ad abolendam §. Statuimus, extra de heret. tradit glossa & Doctores, in dicto cap. Vergentis, de heret. inde videmus ac scimus Papam priuare Reges suis regnis cap. alius. 15. quæst. 6. & docet copiose Turrecremata in summa de Ecclesia, lib. 2. cap. 114. poterit ergo eorum bona confiscare, & cui voluerit applicare.

Quod vero hæc applicatio bonorum confiscatorum Ecclesiae fieri debeat, & potissimum ei tribunali & officio, quod in hereticos animaduertit, rationi est valde consentaneum, cum enim heretici Ecclesiam offendant, & eam insigni afficiant iniuria, eidem la se principaliter satisfaciendum est, vt notat Felynus in c. Vergentis, extra de heret. pro quo facit illud Iacobi Butrigary pronuntiationem, in l. quicumque. C. de heret. dicens, quod vbi cumque delictum est ecclesiasticum, & bona sunt publicanda ea debent applicari Ecclesiae.

Rursus non obstat dicere, quod si hæc bonorum applicatio deberet fieri Ecclesiae, sine sancto officio Inquisitionis, facile posset contingere, quod vbi esset multitudo hereticorum, illis damnatis paulatim omnia bona deuenirent ad sanctum officium, & ita domini temporales grauitè laderentur, quoniam respondeo immo hinc oriri debere effectum contrarium, nam facile hoc non timebunt domini

A temporales, si studuerint ac operam dederint ne heretici in suis terris libere agant, quos si extirpauerint, longe erunt ab hoc timore; sin autem secure agere permiserint indigni sunt, vt bona eorum confiscata ad eos deuoluantur.

Postremo illud adiungam, quod à me aliquando quaesitum scio, an domini seculares possint cedere re statuta, quibus caueat, qualiter diuidenda vel applicanda sint bona hereticorum confiscata, & breuiter respondeo, talia statuta facta absq; Romani Pontificis concessione, inuvalida esse, & penitus irrita cedere, tamquam disponentia de re non spectante ad dominos temporales, sed potius ad Ecclesiam, vt constat ex superioribus. Quare si disponent verbi gratia, ne Inquisitores bona confiscata, aut aliquam eorum partem habeant, aut vt nullo pacto de his sese intromittant, præterquam quod ita disponentes inuvalidè constituunt, velut impedimento Sancti officij puniri possent, argumento textus in cap. statutum, et 1. cum ibi notatis per glossam, & Doctores, de here. lib. 6. Quod si constituerent, vt vel omnia officio Inquisitionis tribuerentur, vel aliter seruatis Papalibus constitutionibus expenderentur, tunc de alia statuta quia Sancto officio faueret, aut conformia forent, iuri Pontificio, recipi possent.

Cauent tamen Inquisitores, ne dum partes suas in hac causa tueri cupiunt, odium dominorum temporalium in se cõcitet, absque quorũ beneuolentia, & fauore vix quandoque munus suum exercere possunt: quare cum de his magna fuerit controuersia, recte facient si supremum inquisitionis pratorum consuluerint; rectius vero facturos existimo principes & dominos seculares, si Inquisitorũ partes fouerint, eisq; detulerint: nisi enim causa fidei in tuto sit, & haereses extirpentur, regna & dominia nequeunt diutius in pace consistere, nec conseruari, vt copiose demonstrauit lib. 2. de causis vnde haereses oriuntur, & de remedijs quibus extirpantur.

Ex omnibus ergo supradictis apparet, quid de bonis confiscatis hereticorum laicorum censendum, ac disponendum videatur. Caterum, quia cum de lucro captando agatur, scio futuros esse multos, quibus nostra hæc placita displicebunt, præsertim cum homines facilius sequantur eorum doctorem opinioniones & sententias, quæ suis votis & desiderijs fauent, quamuis sint contra veritatem, aut contra utilitatem, honorem, & incrementum sacrosancti officij Inquisitionis, propterea cuperem omnino, vt sanctissimus dominus Papa, lege lata, sanciret ac constitueret, quod omnino seruandum foret circa confiscatorum bonorum propter haesim applicationem aut diuisionem, singulatim declarando omnem casum, qui incidere posset, & exprimendo, onera dominorum temporalium, si aliquã partem de bonis confiscatis habere vellent, vt ita tandem omnes controuersia componerentur, lites cessarent, & iurisperitorum responsa tacerent, quorum fortassis nonnulli humano affectu ducti, illis fauent à quibus temporale aliquid commodum vel acceperunt, vel accipere sperant.

Postremo ex predictis videtur inferendum, in eis locis, in quibus non sunt adhuc Apostolici Inquisitores constitui, bona damnatorum de haesi

An valeat statutum domini temporalis disponens de bonis hereticorum confiscatis.

bona damnatorum de haesi an pertineant ad Episcopos in locis ubi non sunt Apostolici Inquisitores.

Bona damnatorum de haesi an pertineant ad Episcopos in locis ubi non sunt Apostolici Inquisitores.

applicanda esse fisco Episcopi diocesani, qui causam fidei tractans hereticos punit, non obstante quod Episcopus debeat suis stipendijs & impensis in hereticos animaduerrere, per extrauag. Ex eo. tit. de heret. inter communes. Episcopus enim seu Prelatus diocesanus fiscum habere dicitur, vt notat glossa in c. quia diuersitatem. extra de concessione preben. vbi id notant Ant. de But. nu. vlt. circa finem: & Ioanes de Imola nu. 12. vers. et nota bene ex glossa. & alij quos refert Couarruuias lib. 2. variar. resolut. c. 9. nu. 11. vers. septimum aduertendum est. Ceterum hęc bona in vsus pios per Episcopum conuertenda essent nisi dicas ad fiscum Romanę Ecclesia pertinere, vt alibi indicauimus.

QVAESTIO CX.

An bona hereticorum impęnitentium vel relapsorum confiscanda sint ab Episcopo & ab Inquisitore, &c.

Entesima decima quęstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor bona laicorum hereticorum impęnitentium, seu relapsorum, relictorum brachio seculari, debeant eorum dominis condemnare, vel ipso facto, quo ut tales relinquuntur, sint de iure eorum dominis confiscata?

Respondemus, quod confiscatio bonorum hereticorum laicorum, vt dictum est supra quęstio. proxima. & patet c. Vergentis. extra de heret. non est facienda per iudices ecclesiasticos, sed per Potestates & Principes temporales, licet possint cogi per ecclesiasticos iudices per censuram ecclesiasticam ut eam exequantur: quę quidem facienda est per eosdem, cum aliqui heretici indicantur ut relapsi, & traduntur curię seculari, ut patet in c. Vergentis. extra de heret. & c. Super quibusdā. de verb. sign.

Et quia hęc quęstio indirecte pertinet ad Inquisitores, sed directe ad dominos temporales, ideo dimittatur.

COMMENT. CLIX.

In hac quęstione Emericus in sua opinione persistit, videlicet bona hereticorum laicorum confiscanda esse per potestates & principes seculares, & eisdem etiam applicanda; de quo articulo quid mihi sentiendum videatur, abunde explicui super proxima precedenti quęstione.

Illud hoc loco admono, quod recte Emericus obseruat, ex c. Vergentis. extra de heret. nempe principes seculares cogi posse per censuram ecclesiasticam, vt bonorum confiscationem exequantur. Equidem raro huic censurę locum esse putarem. si bona confiscata essent applicanda dominis temporalibus; cum sponte cupiditate habendi ad illa apprehendenda eos excitandos credam. Verum si cum officio Inquisitionis sunt applicanda, forte contingat heredes, aut amicos, aut consanguineos eorum, quorum bona fuerint confiscata, ea bona nolle restituere, cogendi sunt ad ea exhibenda per censuram

Qui detinet bona confiscata, ad ea exhibenda & ecclesiastica censura & vi compelli possint.

A ecclesiasticam, & si opus fuerit, vi compelli debent, etiam si opus fuerit, inuocato auxillio seculari, argumento huius textus.

QVAESTIO CXI.

An propter heresim maritorum dotes vxorum sint confiscandę.

Entesima vndecima quęstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor propter heresim maritorum, dotes vxorum catholicarum debeant confiscare?

Respondemus, ut dictum est supra quęstio. proxima, quod interest Episcoporum, nec Inquisitorum, dominis temporalibus bona hereticorum confiscare, sed ipso iure sunt confiscata.

An autem propter heresim maritorum dotes vxorum catholicarum sint confiscata, dicendum est, ut in c. Decreuit, de heret. lib. 6. vbi dicitur sic: Decreuit felicis recordationis Innocentius Papa quartus, quod propter heresim maritorum catholicorum dotes non debeant confiscari. Quod intelligendum fore censemus, nisi forte mulieres ipsę cum viris matrimonia contraxissent, quos hereticos tunc sciebant.

QVAESTIO CLX.

Potissima huius quęstionis conclusio est, Dotes vxorum ob heresim maritorum non confiscari, nisi quando cum hereticis scienter contrahunt matrimonium.

De hac materia differunt Zanchinus tract. de heret. c. 25. nu. 4. Locatus in opere iudiciali, verbo, pena. nu. 9. vers. septimo vxores Carverius tract. de heret. nu. 141. vers. qui filij etiam. & nu. 169. vers. an autem liceat vxori. & seq. Palacios Rabijs super lege Taurina 78. nu. 1. idem in tract. de regio Navarra par. 5. S. 5. vbi copiose explicat quando delictum mariti vxori noceat. Simacas de catbo. inf. 11. 9. nu. 66. & sequen. Ioannes Royas singulari 215. incip. Vxor heretica.

Ratio vero huius conclusionis est, quoniam mulier scienter contrahens cum viro heretico, erroris eius cōsentire videtur, & heretica putatur: vnde consequitur vt & dotem & dotis privilegia amittat, de quibus in l. 1. ff. sol. mat. & in l. assiduis. C. qui portio. in pig. habeantur. authen. item privilegium. C. de her. Archidia. in c. 1. 4. q. 1. Baldus in rubr. de priuil. dot. late Balbus tract. da dote p. 11. membro 3. differentia 21. Ioan. Royas dicto singulari 215. glossa, Archidia. & Doctores communiter in c. decreuit. de her. lib. 6. Repertoriū Inquisitorū verbo, mulieres. §. vlt. idem copiosius verbo, dotes.

In hac tractatione sequētia sunt putissimū obseruanda. Primum, si vxor a principio nesciuit, vitam cui nubebat, hereticum esse, etiam si postea sciat, non admittit dotē: quoniam iniriū respiciunt. ita glossa in dicto c. decreuit. de heret. lib. 6. verbo, tunc. quę communiter pręcitati sequuntur: ignorare autē presumitur nisi probetur scire. l. verius. ff. de probatio. Sed